ایران IranNewspaper

خاطرات یکی از معماران صنایع راهبردی ایران از فولاد تا پارس جنوبی

از دل جنگ تا قلب انرژی ایران

عکس: رضا معطریان / ایران

گفت‌وگو

سهیلا نوری
روزنامه‌نگار

گاهی تاریخ را نه در کتاب‌ها، که در صدای آدم‌هایی خاص می‌توان شنید. آدم‌هایی که خودشان در دل وقایع ایستاده‌اند. آدم‌هایی که نه فقط روایتگر که بخشی از روایت بوده‌اند؛ کسانی که تصمیم گرفته‌اند، مذاکره کرده‌اند، ساخته‌اند و در بزنگاه‌ها ایستاده‌اند تا چیزی فرو نریزد.

مهندس «سید مهدی حسینی» چهره موثرصنعت نفت و پتروشیمی ایران از همین جنس آدم‌هاست و گفت‌وگوی صمیمی با او مواجهه با حافظه‌ای زنده از صنعتی است که همواره در مرکز توجه، مناقشه و طمع جهانی بوده و هست. متولد سالی است که صنعت نفت ایران به‌طور رسمی ملی شد؛ ۱۳۲۹. یک همزمانی معنادار که در نگاه اول شاید صرفاً یک coincidence یا رویداد تصادفی و همزمانی تاریخی به نظر برسد، اما وقتی روایتش را می‌شنوی، تبدیل به نقطه‌ای برای بازتعریف همان مفهوم «ملی شدن» خواهد شد. حسینی، برخلاف روایت رسمی و تثبیت‌شده، معتقد است ملی شدن واقعی نفت ایران نه در آن سال، بلکه در سال ۱۳۷۱ اتفاق افتاد، زمانی که آخرین دعاوی حقوقی شرکت‌های خارجی بسته شد و هیچ مدعی بیرونی، حقی برای خود در نفت ایران قائل نبود. این نگاه، نه یک برداشت نظری، بلکه برآمده از سال‌ها حضور او در متن پیچیده‌ترین پرونده‌های حقوقی- بین‌المللی است؛ جایی که سرنوشت میلیاردها دلار و تعریف مالکیت یک ملت بر منابعش تعیین می‌شد. برای فهم این روایت، باید مسیر زندگی او را دنبال کرد؛ مسیری که از صنعت فولاد آغاز می‌شود و به قلب صنعت نفت و گاز می‌رسد. از پروژه‌های ابتدایی فولاد خوزستان تا شکل‌گیری مجموعه‌هایی که امروز نام‌شان با اقتصاد ایران گره خورده است؛ مجموعه‌هایی مانند فولاد مبارکه، پارس جنوبی و منطقه صنعتی عسلویه که این روزها بیش از هر زمان دیگری نام‌شان در اخبار شنیده می‌شود، بویژه پس از حملات اخیر صهیونی - آمریکایی که بار دیگر اهمیت راهبردی آنها کانون توجه شد. برای حسینی، این صنایع صرفاً پروژه یا زیرساخت نیستند. خودش از آنها به‌عنوان «فرزند» یاد می‌کند؛ نه از سر اغراق، بلکه به این دلیل که از اولین روزهای شکل‌گیری‌شان درگیر طراحی، اجرا، تصمیم‌گیری و حتی بحران‌هایشان بوده است.

...

در این میان، تجربه او در حل‌وفصل دعاوی بین‌المللی جایگاه ویژه‌ای دارد؛ دوره‌ای که ایران با انبوهی از شکایت‌ها و مطالبات شرکت‌های خارجی روبه‌رو بود و هر رأی دادگاه می‌توانست تبعات سنگینی داشته باشد. به روایت او، عبور از این مرحله و بستن این پرونده‌ها، نقطه‌ای تعیین‌کننده در تثبیت حاکمیت ایران بر منابع نفت و گازش بود؛ نقطه‌ای که به تعبیر او، در شرایط کنونی نیز می‌تواند راهگشا باشد و نشان می‌دهد انجام مذاکرات حساب‌شده، در سایه دیپلماسی نفتی، همچنان حلال بسیاری از گره‌های پیش‌رو خواهد بود.

...

این مربوط به چه بازه تاریخی است؟

تمامی این تحولات مربوط به دوره پیش از انقلاب اسلامی است. در آن زمان، نوع قراردادها نیز نسبت به گذشته تغییر یافت و از حالت امتیازی ...

...

شرکت دایلیم کره (انعقاد قرارداد شرکت گازی کنگان) - سال ۱۳۶۳

...

فعالیت من در صنعت فولاد تا سال ۱۳۶۳ ادامه داشت. در این سال، وارد صنعت نفت شدم و کار خود را از پروژه گاز کنگان آغاز کردم. میدان‌های گازی نار و کنگان که پیش از انقلاب شناسایی شده بودند، پس از انقلاب در دستور توسعه قرار گرفتند. در آن زمان، منطقه کنگان فاقد زیرساخت‌های اولیه، حتی جاده مناسب بود و دسترسی به آن عمدتاً از طریق پرواز به شیراز و سپس انتقال با بالگرد انجام می‌شد. در این پروژه، مسئولیت مدیریت مهندسی را برعهده داشتم.

...

> در سال‌های ابتدایی جنگ، تولید نفت کشور به حدود یک میلیون بشکه در روز کاهش یافته بود و کشور با محدودیت شدید منابع مالی روبه‌رو بود. علاوه بر این، تأسیسات نفتی و پالایشگاهی به‌طور مستمر ...

...

این تجربه، در کنار مسئولیت‌هایی که در حوزه بین‌الملل صنعت نفت برعهده گرفتم، زمینه‌ساز ورود جدی‌تر من به مسائل حقوقی و مذاکرات پیچیده در سطح بین‌المللی شد.

بازدید از میدان مبارک مشترک با شارجه

● جنگ و صنعت؛ یک همزیستی دشوار

این کارنامه درخشان و سرعت در بازسازی‌های آن دوره را حاصل مدیریت و برنامه‌ریزی می‌دانید یا محصول جبر زمانی و محدودیت‌های موجود؟

...

● لابی‌های نفتی

...

مراسم کلنگ زنی پتروشیمی لرستان (با حضور مرحوم آیت‌الله هاشمی رفسنجانی) - سال ۱۳۷۶

...

> با وجود محدودیت‌ها، توسعه صنعت نفت و گاز ایران، بویژه در منطقه عسلویه، متوقف نشد. یکی از عوامل مهم در این روند، استفاده از ظرفیت شرکت‌های اروپایی به‌عنوان رقبای شرکت‌های آمریکایی بود. در این چهارچوب، همکاری با شرکت توتال نقش مهمی در پیشبرد پروژه‌ها ایفا کرد

...

> مواجهه با آسیب دیدن زیرساخت‌های صنعتی کشور در جنگ اخیر ...

سمینار متحرک در کانادا (شهرهای تورنتو، کالگری و ونکوور) - سال ۱۹۹۸

...

● تحریم‌ها؛ مانع یا فرصت؟

● رقابت جهانی و بازی نفت

● آینده صنعت انرژی ایران

...